

АВТОРСКА СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ В НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ

на гл. ас. д-р Елица Стайкова Дубарова-Петкова

във връзка с Участие в конкурс за академична длъжност „доцент” в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология („Западноевропейска литература“), обявен от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, в Държавен вестник, бр. 97 от 21.11.2023 г.

В съответствие с областта на висшето образование и професионалното направление по обявения конкурс за участие в конкурса са представени:

1. Една самостоятелна монография (хабилитационен труд) по показател **В3**
2. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" **Г5**
3. 3 броя научни публикации в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus; Web of Science) по показател **Г6**.
4. 25 броя научни публикации в нереперирани списания с научно рецензиране или редактирани колективни токове, от които 24 самостоятелни, 1 в съавторство по показател **Г7**.
5. 2 броя студии, публикувани в редактирани колективни токове по показател **Г9**.

Основните резултати с приносен характер от научните изследвания в представените научни трудове могат да се групират в следните три основни направления:

1. **Сравнително литературознание**
2. **Научни изследвания по проблема на монографията**
3. **Критика, насочена към проблемите на жанровата идентификация и интерпретацията на творби от съвременната литература.**

I. СРАВНИТЕЛНО ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ

Критиката, построена върху съпоставителни прочити, намира своите основания в два парадоксално свързани аспекта на литературата: от едната страна е възможността тя да се разглежда като единен (без оглед на национални, етнически, културни и религиозни различия) продукт, резултат от психологически определената творческа мотивация, при което в основата е въображението (респ. вдъхновението) като конститутивен фактор на човешкия духовен и ментален живот, от друга страна е възможността литературата да се разслоява и класифицира по различни белези, принадлежащи на различни оси – времеви, пространствени, културни, исторически, езикови и т.н. Първият аспект е този, от който се поражда една, така да я наречем, епистемологична критика (каквато смятам, че създават преди всичко всестранните философи на Античността, херменевтиците на Средновековието и енциклопедичните творци на Просвещението), а вторият аспект е свързан с далеч по-непретенциозните опити на съвременната филология да предпоставя

сравнението като методологическа „хватка“ в търсенето на сходства и различия между автори и техните произведения. Като отчитам принадлежността си към този втори, по-непретенциозен аспект на сравнителния подход, ще си позволя да посоча следните приноси от публикациите ми, стъпващи на съпоставителния подход:

1. Г5 ПОЕТОЛОГИЯ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕТО В РОМАНА „ХАЙНРИХ ФОН ОФТЕРДИНГЕН“ ОТ НОВАЛИС. АСПЕКТИ НА ПРИЕМСТВЕНОСТ И ОТДАЛЕЧАВАНЕ ОТ ТРАДИЦИЯТА НА BILDUNGSROMAN-А. (Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор") Г5

Обект на посоченото изследване е романът на Фридрих фон Харденберг (наричан Новалис) "Хайнрих фон Офтердинген". Разглеждането му е приносно само по себе си, тъй като заради дълго задържаната в България (по времето на социализма) адекватна рецепция на романтическите творби на практика Новалис, макар и превеждан, не е достатъчно коментиран и интерпретиран от българската литературна критика. Заедно с това приносът на подобно изследване е свързан и с опита да се прецизира жанровото идентифициране на романа, причисляван често към традицията на Bildungsroman-а, чийто връх е постигнат в литературата през просветителския 18. в. с излизането на Гьотевия "Вилхелм Майстер". Още една историко-типологическа презумпция „задушаване“ и лишава Новалисовия енигматичен и продуктивен откъм философски концепции роман. Голяма част от германистичната критика подчинява тълкуването и интерпретациите на "Хайнрих фон Офтердинген" на хронологическата му принадлежност към ранния романтизъм. От една страна това е основателно, но от друга страна, със сигурност ограничава перспективите, в които може да се разгледа "Хайнрих фон Офтердинген" като много модернистки жест спрямо просвещенската нагласа и присъщия ѝ дидактично-наставнически нагон да представя своите възпитателно-образователни визии. Картината на критическо възприемане на Новалис е изключително разнопосочна и заради факта, че авторът на "Хайнрих фон Офтердинген" сам се представя ту като рушител, ту като продължител на просвещенските традиции. Концентрирайки се около основанията "за и против" подобни съотнасяния, трудът посочва и коментира (през призмата на установената традиция) отвъдпрограмните достижения на Новалис, които формират философско-екзистенциален възглед за нов възможен синтез на отсамност и отвъдност. Именно от този философски конципиран синтез в романа „Хайнрих фон Офтердинген“ се ражда това, което наричам *поетология на осъществяването*. Отвъд тезисните постановки на това изследване ще си позволя да кажа, че след „Хайнрих фон Офтердинген“ на Новалис дуализмът на битието, дистинкциите и контроверзиите, в които пребиваваме със страх и страдание, както и целият детерминизъм на тварното ни битие, са отменени в полза на един нов (и конципиран като блаженство) свят на хармонията и любовта. В този смисъл смятам, че подстъпът към Харденберговото творчество и съдба е необходим най-малкото, за да почувстваме с пълна съпреживетилна мощ този свят като необратимо поетизиран и романтизиран, като свят на *осъществяването*, превърнал се едновременно в жизнена философия и в творчески проект, отвъд всякакви програми и манифестни дискурси, отвъд дори самия романов проект, останал недовършен именно в частта „Сбъдването“. Поетологията на осъществяването е онази фундаментална тенденция вътре в субекта на собственото си съществуване, извън която няма друг свят, защото в недрата на самопостигнатото човешко и творческо съзнание

и познание, всичко е едно, и то е поезия, „еонизирала“ в себе си (и за вечността) разум и чувства, идеал и действителност, отсамност и отвъдност.

2. Г6.3. ТЕХНИКИ НА ПРОГЛЕЖДАНЕТО. НАБЛЮДЕНИЯ ВЪРХУ НАРАТИВНИТЕ И ТЕОРЕТИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА "ОПТИКАТА" ПРИ ХОФМАН И МУЗИЛ ("ЪГЛОВИЯТ ПРОЗОРЕЦ" И „ТРИЕДЕР“)

С тази статия се представя възможността оптичката техника да се разгледа като естетически инструмент, чрез който се активират неподозирани връзки между два текста, различни по жанр и писани в различно време, съответно през 19 и 20 век: „Ъгловият прозорец“ (Des Vettters Eckfenster) на Хофман и „Триедер“ (Triëdere) на Роберт Музил. От оптичката „обезпеченост“ на двата текста - лорнета от разказа на Хофман и триедера от есето на Музил, се ражда изключително интересна естетическа и психологическа провокация, указваща на начина, по който възприемаме света отвъд видимостта.

TECHNIQUES OF AWAKENING". REASONING ON THE NARRATIVE AND THEORETICAL DIMENSIONS OF OPTICS IN THE WORKS OF HOFFMAN AND MUSIL ("DES VETTERS ECKFENSTER" AND „TRIËDERE“)

This paper presents the possibility of considering the optical technique as an aesthetic tool that activates unsuspected connections between two texts that differ in genre and were written at different times, in the 19th and 20th centuries respectively: Hoffmann's Des Vettters Eckfenster and Robert Musil's Triëdere. From the optical "collateral" of the two texts, the lorgnette of Hoffmann's story and the trihedron of Musil's essay, a very interesting aesthetic and psychological provocation is born, pointing to the way we perceive the world beyond visibility.

3. Г7.10. МОДЕЛИ НА ОТСЪСТВИЕТО В ДВА РОМАНА НА 20. ВЕК.

Тази статия се фокусира върху отсъствието, изградено като утопичен модел в романа на Музил "Човекът без качества" и романа на Зюскинд "Парфюмът". Макар и отдалечени по време и смислови характеристики, двата романа изграждат специфична връзка, основана на върху търсенето на идеята за "абсолютното". Твърдението тук е, че "Човекът без качества" предписва рецепта за постигане на абсолюта, а "Парфюмът" в буквален и метафоричен смисъл е пълното изпълнение на тази препоръка.

MODELS OF ABSENCE IN TWO NOVELS OF THE XX CENTURY

This article focuses on *absence* built as a utopian model in Musil's novel „The Man without Qualities“ and Suskind's novel „Perfume“. Although distant in time and meaningful features the two novels build a specific connection based on searching the idea of the „absolute“. The statement here is that „The Man without Qualities“ prescribes a recipe for achieving the absolute and „Perfume“ literally and metaphorically is the full implementation of this recommendation.

4. Г7.5. ТЕХНИКИ ЗА ОНОМАТОПОЕТИЧНО ПРЕДСТАВЯНЕ В ДВА КУЛТУРНИ САЛОНА

В тази статия се представят акустичните сходства между два културни салона, превърнали се в персонажи на два романа, писани по различно време – „Война и мир“ на Лев Толстой и „Човекът без качества“ на Роберт Музил. Сходството между двата салона тече по линия на тяхното специфично „звучене“, определено от звукоподражателно (ономатопеично) представяне. При Музил салонът се асоциира с курник, в който всички разговори за войната и мира са само кудкудякане и каканижене. При Толстой, който никога не приема напълно прогреса на буржоазната цивилизация, салонът прозрачно и експлицитно получава алегоричния смисъл на „предачна работилница“, чиито „продукти“ са празнословието, интригантството и суетата. Звукоподражателното изобразяване на двата салона е заредено както с дълбока ирония, така и с пародийна мотивация, свързана със скептичния извод, че мирът не може да бъде постигнат по пътя на културно общуване във високите сфери на духа.

ONOMATOPOEIC REPRESENTATION TECHNIQUES IN TWO CULTURAL SALONS

This article focuses on the acoustic similarities between two cultural salons, which have become active participants and main characters in two novels, written far apart from one another in time – “War and Peace” by Leo Tolstoy and “The Man Without Qualities” by Robert Musil. The similarity between the two salons runs parallel in terms of their specific “sounding”, determined by onomatopoeic representation. The salon of Diotima in Musil’s novel is associated with a henhouse where all conversations about war and peace are just cackling and clucking. As Tolstoy never completely accepted the progress of bourgeois civilization, the salon transparently and explicitly gets the allegorical sense of a “spinning workshop” whose “products” are vanity, intrigue, and bustle. The onomatopoeic representation of the two salons is loaded with deep irony, as well as parodic motivation, leading to the skeptic conclusion that peace cannot be achieved by the spiritual endeavors of cultural communication.

5. Г7.12. ПЕТЯ ДУБАРОВА И НОВАЛИС, ДЕНЯТ И НОЩТА – ЗА ЕДНА РОМАНТИЧНА СИЗИГИЯ

Настоящата статия е опит да се докаже специфичната свързаност и принадлежност на творчеството на Дубарова към поетиката и естетиката на романтизма в Западна Европа. Тази връзка е изключително очевидна на нивото на конкретните образи в поезията на Дубарова. Като цяло те са проекции на мистично разбраната архетипна цялостност, която е устойчива концепция в творчеството на друг млад гений от времето на ранния немски романтизъм - Фридрих фон Харденберг, известен като Новалис. Връзката Дубарова-Новалис придобива интересни измерения в светлината на романтичния поглед върху тяхното сдвояване - биографично, творческо и концептуално.

PETYA DUBAROVA AND NOVALIS, THE DAY AND THE NIGHT – ABOUT A ROMANTIC SYZYGY

This article is an attempt to prove the specific connectivity and belonging of Dubarova's works to the poetics and aesthetics of Romanticism in Western Europe. This connection is extremely evident at the level of the concrete images in the poetry of Dubrova. As a whole they

are the projections of the mystically understood archetypal integrity that is a sustainable concept in the works of another young genius since the early German Romanticism - Friedrich von Hardenberg, known as Novalis. The connection Dobarova-Novalis acquires interesting dimensions in the light of a romantic lookout over their gemination - biographical, creative and conceptual.

6. Г7.9. ТОТАЛИТЕТ И ДИСОЦИИРАНОСТ. ОТНОВО В ТЪРСЕНЕ НА ЦЕЛОСТТА. ЗА БЛИЗОСТТА МЕЖДУ „ЧУДНАТА ИСТОРИЯ НА ПЕТЕР ШЛЕМИЛ” И „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА”.

Сравнението между двете творби на немскоезичната култура се основава на психологическата инвестиция в целостността като търсен идеал за тези, които преживяват криза на идентичността, породена от загубата на духовност. По оста на времето процесите от началото на 20. век, на които е свидетел Музил, и процесите от началото на 19. век са хомоложни както в политически, така и в духовен план. От това типологическо сходство произтичат дълбоки психологически предпоставки за сдвояване на перипетийните „маршрути“ на Улрих от „Човекът без качества“ и Шлемил от „Чудната история на Петер Шлемил“

TOTALITÄT AND DISSOCIATION. AGAIN IN SEARCH OF INTEGRITY. ABOUT THE CLOSENESS BETWEEN " "THE WONDERFUL STORY OF PETER SCHLEMIHL" BY ADELBERT VON CHAMISSO AND "A MAN WITHOUT QUALITIES" BY MUSIL

The comparison between the two works of German-speaking culture is based on psychological investments in Totalität as a sought-after ideal for those who are experiencing an identity crisis caused by the loss of spirituality. Along the time axis, the processes of the early 20th century, which Musil witnessed, and the processes of the early 19th century (Chamisso) are homologous both politically and spiritually. From this typological similarity, deep psychological prerequisites arise for the pairing of Ulrich's twisty "routes" from "A Man Without Qualities" and Schlemiel from "The Wonderful Story of Peter Schlemiel"

7. Г9.1. ДРУГИТЕ СЪСТОЯНИЯ.

УТОПИЧЕН И/ИЛИ КЛИНИЧЕН СМИСЪЛ НА БОЛЕСТНОТО ПРИ МУЗИЛ И ЧАПЕК.

Основната цел на тази студия е да се видят проявленията на болестното в „Кракатит“ на Чапек и в „Човекът без качества на Музил“, като заедно с това се намират основанията за разграничаване на болестта като медицински феномен от болестта като утопичен/дистопичен концепт и език, на който културата „говори“ в контекста на криза. На тази основа търсенето на кракатита в романа на Чапек и търсенето на „другото състояние“ в романа на Музил, макар и привидно да се осъществяват като болестни състояния (туберкулозата на Прокоп и инцестът на Улрих и Агате), се оказват натоварени със смисъла на утопичния блян по съвършенство.

THE OTHER CONDITIONS.

UTOPIAN AND/OR CLINICAL SENSE OF THE MORBID IN MUSIL AND ČAPEK.

The main aim of this study is to see the manifestations of illness in Čapek's *Krakatity* and in Musil's *Man without Qualities*, and at the same time to find grounds for distinguishing illness as a medical phenomenon from illness as a utopian/anti-utopian concept and the language in which culture "speaks" in the context of crisis. On this basis, the search for the *krakatite* in Čapek's novel and the search for the "other condition" in Musil's novel, although seemingly realized as painful conditions (Prokop's tuberculosis and Ulrich and Agata's incest), turn out to be loaded with the meaning of the utopian dream perfectly.

II. МОНОГРАФИЯ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПО ПРОБЛЕМА НА МОНОГРАФИЯТА

Музил е от онези интелектуални и разсъдъчни творци на модерността, които са силно изкушени в желанието си да променят границите на литературата, така че тя да се превърне в нещо повече от миметичен свят или от проекция на душата, разбирана като „купчинка чувства“. В този смисъл заниманията с Музил са предизвикателство с комплициран характер, доколкото са засегнати проблеми, отнасящи се както до статута на изкуството по принцип, така и до намерението на Музил да бъде радикално различен в романовата форма. Като резултат от сериозното ми и задълбочено проучване на творчеството на австрийския писател установих, че романът „Човекът без качества“ може да бъде интерпретиран отвъд утвърдените жанрологични и поетологични парадигми, тъй като Музил превръща жанра роман в модерен конструкт, надхвърлящ жанровата конвенция. Целият културен климат на епохата се оглежда в близо 2000-те страници на „Човекът без качества“ (при това недовършен роман), за да се установи, че оттук нататък романът няма да е просто жанр, а ще има претенции да функционира като познавателен и културен модел на съществуване и възприемане на света, използвайки за целите на своето пре моделиране и префункционализиране текстовото си пространство като вместилище на експеримента. Експерименталният подход се проектира не само на нивото на сюжета и рефлексивната плътност на романа, но също така и на равнището на дискурсивния и наративния език, като тук имам предвид иронията и есеизма, за които ще стане дума по-нататък, но за които е ясно, че са запазена марка на Музил и се проектират във всичките му творби. Най-общо може да се каже, че приносът на изследванията ми, посветени изцяло на Музил, се състои в паралелното изследване на наратологичните, философските и художествените аспекти, сложно преплетени с ироничния и пародиен подход в магнум опуса „Човекът без качества“. По-важните трудове, които се фокусират в отделните аспекти на радикалната модерност на Музил, са:

1. ВЗ. МОНОГРАФИЯ НА ТЕМА „МЕТАНАРАТИВНИ ТЕХНИКИ В ИЗГРАЖДАНЕТО НА РОМАНА „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА ОТ РОБЕРТ МУЗИЛ“

Обектът на настоящето изследване е романът „Човекът без качества“ от австрийския писател Роберт Музил, което е и ясен знак за приносния характер на монографичния труд, тъй като критическата рецепция в България на този ключов автор от австрийския модерн почти отсъства. Творчеството на един от най-трудните немскоезични автори е предизвикателство за всеки, който иска да навлезе в интелектуалния лабиринт на този сложен мислител с разнопосочни интереси и с научно-експериментална нагласа към езика и литературата (и въобще към социалните феномени). В плана на своето културно и екзистенциално изграждане и след като е придобил достатъчно широк хоризонт, определен от военното, инженерното и философското образование, Музил започва да пристъпва с творчески ентузиазъм в различни интелектуални сфери, за да изгради хомогенната сплав на собствената си философия за живота и за хората, която най-цялостно се проектира в недовършения му роман – Човекът без качества.

Настоящата монография се основава на предпоставката, че иронията и нейните концептуални инструменти в границите на романа – есеизмът и цитатността, задействат метанаративен подход, чрез който се изобличава (псевдо)валидността на важни научни парадигми, приети като авторитетни епистемологии. Във фокуса на предложеното изследване са именно повествователните техники в изграждането на романа, тъй като смятам, че чрез разширяването на възможностите на иронията и на есеизма Музил си поставя две отвъдестетически цели, осветяващи и своеобразната метанаративност на Човекът без качества: 1. Да се даде мощен „дискурсивен“ отпор срещу скептичните възгледи за бъдещето на човека в света на разпадащи се форми и идентичности; 2. Да се „препрограмира“ наративната природа на иронията и есеизма в духовен експеримент с медицински (в смисъл на оздравителни) последици, от които човекът на новото време да излезе подготвен и отворен за всички възможности, отнети му от властната езикова реалност.

Целта на настоящето изследване се свежда до опита да бъде коригиран един от ключовите аспекти в познатата критическа парадигма, а именно: романът *Човекът без качества* да се възприема като утопичен. Изходната теза тук е, че произведението на Музил се гради изцяло върху иронически мотивирания метаетически релативизъм, а основните наративни стратегии – есеизмът и цитатността, подвеждат да бъдат мислени като похвати за дискурсивно конструиране на философския възглед на Музил, а всъщност са с надтекстуална и надфикционална валидност.

2. Г7.1. ДИСТОПИЯТА НА ЕЗИКА

(Наблюдения върху някои понятия в романа на Р. Музил „Човекът без качества“)

Тази статия изследва специфичното езиково представяне на абстрактни идеализирани понятия в романа на Музил. Тезата тук е, че основната езикова операция, на която са подложени тези понятия, е деконструкцията. Чрез този процес тяхното духовно съдържание (функциониращо като добавена стойност) се дискредитира и премахва. Тази перспектива очертава антиутопичната функция на езика, но тя не се тълкува по негативен начин, тъй

като успоредно с деконструкцията се извършва и езикова реконструкция. Целта е да се покаже, че преди да се загуби връзката между означаващо и означаемо, езикът е имал обективна реалност, която човекът трябва да реконструира.

3. Г7.2. МЕЖДУ ПАРЦИАЛНОТО И ЦЯЛОСТНОТО БИТИЕ В РОМАНА НА МУЗИЛ „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА“

Един от основните проблеми в романа на Музил "Човекът без качества" е този за човешкото съществуване във време, белязано от войни и упадък. Войната е една от най-екстремните ситуации на XX век и в този смисъл тя предполага чувство на неудовлетвореност, несигурност и страх, прикривани от героя на романа с ирония и цинизъм. Въпросът за парциалното и цялостното битие в романа на Музил, макар и да няма експлицитно представяне, носи конструкцията на целия роман. Избраната от Улрих артистична перспектива на живот без ангажименти и живот без качества в крайна сметка ни довежда до така нареченото "чувство за възможност" и до усещането, че целостта на битието е възможна не само чрез самостоятелно преодоляване на кризата, но и като житейско преживяване на любовта.

4. Г7.6. СЕМАНТИЧЕН ПОТЕНЦИАЛ НА ЛЕКСЕМАТА-ТОПОНИМ „КАКАНИЯ“ В РОМАНА НА МУЗИЛ „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА“

Текстът фокусира вниманието си върху възможната вторична семантика на оказионализма Какания (фикционален топоним в романа на Роберт Музил /Robert Musil/ „Човекът без качества“ /Der Mann ohne Eigenschaften/) като ироническа игра с етимологическото значение на корена на думата. „Какания“ алузира към звукоподражателния глагол в разговорния немски kakeln, който буквално означава кудкудякам, а метафорично се отнася към празнословенето, бърборенето. Доказателствата за двойствения смислов и оценъчен статут на „Какания“ се търсят и намират във всеобхватната ирония на романа, която Музил прилага на наративно, композиционно, структурно и езиково ниво.

5. Г7.7. ИРОНИЯТА КАТО ПЪТ КЪМ ЧОВЕШКОТО ОЗДРАВЯВАНЕ В РОМАНА НА МУЗИЛ „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА“

В романа на Роберт Музил „Човекът без качества“ се извършват всеобхватни и интензивни иронични взривявания на наследените философски парадигми и мотиви. Един от най-претенциозните "епоси" на XX век, какъвто е романът „Човекът без качества“, заплашва да се превърне в опус за разобличаване на всички доминиращи философски системи и духовни опори, при което единственият начин да се справим с метафизичния товар, наследен от вековете, е иронията. С нейна помощ се установява нова цивилизационна парадигма (парадигмата на здравето), представена в опита за преодоляване на представата за духовен разпад, както и в налагането на „нов морал“ – вън от самата морална сфера, и в нова човешка формация, каквато е човешката безформеност.

6. Г7.8. ЕСЕИЗМЪТ В РОМАНА „ЧОВЕКЪТ БЕЗ КАЧЕСТВА“ КАТО МЕТАНАРАТИВНА СТРАТЕГИЯ

Настоящият текст изследва една от наративните стратегии в романа „Човекът без качества“ от Роберт Музил – есеизма. Това понятие е важен неологизъм на австрийския писател, защото в него се съдържа разбирането на Музил за разрушаване на старата жанрова норма чрез превръщане на наративната стратегия на есето в метанаративен дискурс. Есеизмът в романа „Човекът без качества“ има важни функции, които действат като катализатор на иронията и като възможност за утвърждаване на различна гледна точка към кризите, обхванали живота на човека от началото на 20. век.

III. КРИТИКА, НАСОЧЕНА КЪМ ПРОБЛЕМИТЕ НА ЖАНРОВАТА ИДЕНТИФИКАЦИЯ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА НА ТВОРБИ ОТ СЪВРЕМЕННАТА ЛИТЕРАТУРА.

Текстовете, предложени в този дял изграждат концептуален модел на интерпретация на съвременни художествени и нехудожествени творби, базиран върху едно ново разбиране за жанровете и тяхното битие и в образователната, и в дигитално-комуникационната среда. Като цяло развитието на технологиите и медийните ресурси постави обществото ни пред предизвикателства от съвсем нов ред и пред динамични промени в най-различни сфери, в това число и в жанровото поле. Жанровата идентификация на определени творби е важна в полето от проблеми, пред които ни изправя „постмодерната ситуация“ (Лиотар), от една страна, и констелацията *интернет-литература* – от друга страна. Ще представя съвсем схематично само по-важните от тези текстове:

1. Г9.2. ПОСВЕЩЕНИЕТО – ОТ ЕНДОЦЕПТА ДО КОНЦЕПТА

Настоящата студия си поставя за цел да предложи базисен концептуален модел в бъдещите методологически и интерпретативни подходи към стихотворението „Посвещение“ на Петя Дубарова. Заедно с това статията представя причините, обусловили някои интерпретативни спекулации и грешки в анализите на това произведение. От една страна, интерпретативните „грешки“ са свързани с лексикално-семантичното недоглеждане на думата „посвещение“, а от друга страна – с (неправилното) абсолютизиране на връзката между биографичен и художествен факт. През някои научно утвърдени дефиниции на психологически и творчески механизми статията задава възможните посоки на оттласкване от буквалността на биографията и навлизане в лоното на (автентичната) творческа реалност, която винаги е по-голяма и по-важна от феноменологичната реалност.

2. Г6.1. ПЕТЯ ДУБАРОВА – ФЕНОМЕНАЛНО И ФЕНОМЕНОЛОГИЧНО БИТИЕ

Статията оглежда възможните и налични перспективи във възприемането на най-младата българска поетеса – Петя Дубарова. Феноменалното и феноменологичното ѝ битие са опорните лостове на опита творчеството и личността ѝ да се видят обективно и всеобхватно. Термините феноменално и феноменологично битие не се контекстуализират толкова философски, колкото практически и нагледно. Феноменалното в настоящата статия се разглежда през обществения и критически отклик за трагичния самоубийствен жест на младата поетеса, а феноменологичният „прочит“ се реализира през сравнителния шрих

между творческите визии на немския романтик Новалис и поетичните визии на самата Петя Дубарова.

3. Г7.17. КРИТИКЪТ КАТО ПИСАТЕЛ

(или в търсене на "изгубения рай" на литературата и/или литературността)

Статията се фокусира върху новите измерения на съвременната критика, които отказват да са консистентни на критическия дискурс и все повече се доближават до същността и литературността на художествения жест. С настоящия текст става ясно, че постомодерната критика парадоксално се оттласква от критическия дискурс върху литературата, за да се доближи до автентичното усещане на самата литература, като по този начин изгражда метафизика, близка до тази на романтичeskото съзнание.

4. Г7.22. СУБТИЛНОСТ И ТЪНКОСТ В „ТЪНКА КНИЖКА“ НА ЕКАТЕРИНА ЙОСИФОВА.

Статията оглежда една от последните поетични стихосбирки на Екатерина Йосифова – поетеса от поколението на „тихите“ лирици от времето на социализма. Важен акцент е фигуративността в стиховете, която преминава от феноменологията на буквите и ви-димите знаци на битието към съня и психологията на „вътрешните“ сетива, определени от аперцепцията като по-висок когнитивен акт.

5. Г7.19. ЛИТЕРАТУРНИЯТ МУЗЕЙ – ЗОНА НА ПАРТИЦИПАЦИЯ.

Текстът коментира различни примери и предлага алтернативни възможности за превръщане на музеите от скучни места на архивите и паметта в зони за творчество, които да предизвикат интеракция и съпреживяване на житейския и творческия път на важни български творци.

6. Г7.16. ЗА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НЕЩА

Статията едновременно изследва и коментира два ключови механизма, каквито са пародията и мистификацията, чрез които се задейства едновременно фикционален и метафикционален принцип в представянето на привидно научен обект в книгата „Въведение в маркучологията“. Заедно с това се разкрива сложният път, по който первертирането на един жанр е основание научно изследване с псевдонаучен обект да функционира като литературна творба.

10.01.2024г.

Бургас

Елица Дубарова-Петкова